

1. Alleen samen ben je compleet

Tijdens een van mijn eerste vluchten als jonge copiloot overkwam me iets dat je niet kunt geloven. Onze captain werd - tijdens de vlucht, hoog in de lucht - het raam uitgezogen!

Dat ik hier zit mag een wonder heten...

Als onervaren knaap glom ik van genoeg in de cockpit bij de start van onze trip. Nauwelijks een jaar van de luchtvaartschool af, was ik apetrots tot een grote maatschappij te mogen behoren. Het hagelnieuwe uniform fladderde destijds nog losjes om mijn magere lichaam, passend bij m'n laatste jeugdpuistjes.

Onze geroutineerde stewards David en Daniel deden hun best me vriendelijk op te vangen. Werkzaam in hun eigen domein - de cabine met de passagiers - oogden deze twee middelbare mannen alsof ze zó uit een Engelse herenmodezaak kwamen.

Voorafgaand aan de legendarische vlucht stonden ze voorin het vliegtuig, in de deuropening tussen onze cockpit en het gedeelte waar de passagiers hun plaatsen innamen. Twee stagiaire-stewards waren aan onze vlucht toegevoegd. Die begeleidden de instappende passagiers. Zodoende hadden David en Daniel hun handen vrij. Die tijd gebruikten ze om bij ons voorin een praatje te maken. David plaagde me goedmoedig:

‘Oliver, kun jij als nieuwe piloot wijs uit die wijzertjes en knopjes...?’

‘Er zit een handleiding bij dit vliegtuig David,’ stelde ik hem gerust.

Ik ging graag in op zijn plagerijtje, wat een goede gelegenheid was om elkaar te leren kennen.

‘En er is hier een lijstje,’ waaide ik met een checklist. ‘Daar staat op hoe je het moet doen,’ voegde ik er snel aan toe. Haastig, want onze captain gebaarde te willen beginnen met de vlucht. De stewards reageerden kwieker dan ik op de signalen van de captain. Mijn laatste woorden over de checklist verdwenen in het niets. David en Daniel waren al op weg naar hun plaatsen in de cabine. Het was zover. We waren klaar voor vertrek “ready for departure”.

Eenmaal onderweg op onze lijnvlucht van Londen - Southend naar Spanje, klikte Desmond - onze breedgeschouderde en sympathieke captain uit Brixford - zijn riemen los. Daarmee gaf de baas mij de kans een geintje te maken:

‘Ga je er vandoor Desmond?’ grapte ik.

‘Ja Oliver, de rest is kinderspel,’ antwoordde Desmond, ‘ik ga naar huis. David en Daniel helpen je verder.’ Het grapje typeerde Desmond. Hij probeerde altijd voor een losse sfeer te zorgen, wist ik uit de verhalen. Onze bemanning voelde daardoor aan als een vriendenclub.

Terwijl ik overwoog om Desmond's laatste opmerking te pareren door zo Brits mogelijk te zeggen: 'Oké, je wilt naar huis Desmond? Sorry, dit vliegtuig gaat naar Madrid. Jij als Londenaar...' of een keihard geluid knalde alle gepraat opzij. Het was oorverdovend, alsof we met grote kracht langs een rots schampten. Een dichte witte rook vulde de cockpit en het werd bitterkoud. Een enorme wervelwind zwoefde de paperassen voor mijn gezicht langs - checklists, kaartjes van vliegvelden, beladingpapieren....

Wat was er aan de hand? Een bom, was mijn eerste gedachteflits. De witte rook verminderde en ik zag dat het voorste cockpitraam aan de linkerkant verdwenen was! Tegelijkertijd klonk er een explosie. De captain - links, bij dat raam - leek rechtop uitgerekt te worden, schoot met zijn armen kaarsrecht omhoog het gat in, dat zojuist ontstaan was en verdween naar buiten, het raam achterna! Ik geloofde niet wat ik zag. Voordat ik begreep wat er aan de hand was, dook ons vliegtuig naar beneden. Desmond - grotendeels uit onze cockpit verdwenen - was met zijn voeten achter de stuurkolom blijven steken. De stuurkolom werd daardoor maximaal naar voren gedrukt. Bijgevolg gierden we voorover, een zekere dood tegemoet. Noodsituaties had ik vaak getraind. Niettemin, toen ik na enkele seconden overzicht in de situatie begon te krijgen en me realiseerde dat het menens was en we werkelijk op de grond af denderden, kreeg ik een waas voor ogen.

Dat we naar beneden doken, was op zich geen bezwaar. De lucht op de hoogte waar we ons bevonden is te dun voor een mens, en we moesten met dat open raam snel naar lagere regionen. Maar de snelheid waarmee dat gebeurde... We suisdan met ruim achthonderd kilometer per uur omlaag - met de captain buitenboord!

Ik probeerde de duik onder controle te krijgen. Dat lukte niet omdat de voeten van Desmond de machine voorover bleven duwen.

‘David!’ schreeuwde ik zo hard ik kon achterom. Het verbindingsgangetje tussen onze cockpit en de cabine stond open. Meestal is het deurtje dicht, deze keer gelukkig niet. Achterin de cabine was ravage ontstaan door de onverwacht wilde bewegingen van ons vliegtuig. Veel mensen zouden hun riemen losgemaakt hebben en wie weet waarheen geslingerd zijn of in doodsangst verkeren. Ik had geen aandacht voor de hectische taferelen die zich achterin ongetwijfeld afspeelden. Dat kon ik er onmogelijk bij hebben, ik wilde er niet aan denken. David moest hoe dan ook naar voren komen. De twee stage lopende stewards bleven met Daniel achterin...

‘David!’ schreeuwde ik nogmaals uit alle macht. Ik wilde de gashendels terughalen om de snelheid binnen de perken te houden. Op de een of andere manier kon ik die dingen niet te pakken krijgen. Het voelde alsof ik in een nare droom beland was. Ik kon de motorhendels -

tussen de stoelen op het middenconsole - niet vinden! De cabinedeur was uit zijn voegen geblazen, plat bovenop de motorbediening beland en zat klem tussen onze stoelen. Daardoor kon ik de hendels niet vinden. Die zaten er onder vastgedrukt. De deur lag muurvast. Vol gas, met de stuurknuppel naar voren stormden we op de aarde af. De wind in de cockpit was gruwelijk. Ik riep om hulp via de radio. Er kwam geen antwoord. Mogelijk leek dat zo, omdat ik niets door mijn koptelefoon hoorde vanwege het overweldigende lawaai.

David kwam de cockpit binnen, zich krachtig vastgrijpend aan de cockpitwand om te voorkomen dat ook hij naar buiten gezogen zou worden door de loeiende wind. Had hij mijn geschreeuw gehoord, overzag de waanzinnige toestand en worstelde zich naar voren. Ik zag zijn mond: 'Desmond!' uitspreken. Hij greep zich vast aan de lege stoel en omklemde de voeten van onze gezagvoerder zodat die niet weg zou kunnen vliegen. Enkele seconden later volgde Daniel. Ik wees op de voeten van Desmond en vervolgens op de deur die de gashendels bedekte. Daniel begreep het. Hij wrikte met alle kracht die hij had om de deur van het console af te krijgen. Hij keek naar mij of dat de bedoeling was. Ik zwaaide met mijn arm dat hij door moest gaan. Het moest via gebaren, schreeuwen had geen zin in de onbeschrijflijke herrie.

Daniel stampte met zijn hakken op de deur, die door het geweld langzaam scheef zakte en tenslotte in beweging

kwam. Daniel wrikte en duwde het zware gevaarte naar achteren en op de grond, zodat de formidabele luchtstroom er geen vat - een nieuwe nachtmerrie - op kreeg. De bediening van onze motoren kwam vrij en ik haalde de gashendels terug. David leek met vertrokken gezicht te schreeuwen; van de pijn natuurlijk. Zijn armen waren minutenlang met maximale kracht om de benen van de captain geklemd, maar hij liet niet los. Dat had ook niet gekund, David was dol op Desmond. Daniel vocht zich in de stoel van de captain en greep naar diens voeten.

‘Gebruik je riemen,’ gebaarde ik naar hem. Op die manier zouden we hem in elk geval verankerd hebben. Daniel begreep het en deed de gordel vast. Vervolgens hielp hij David met diens gevecht om de captain. Het vergde alle kracht om hem te behouden. Terug naar binnen halen, daarvan kon geen sprake zijn. Iets proberen te veranderen zou leiden tot het voorgoed wegvliegen van Desmond. Samen wrikten ze de voeten van de stuurkolom af. Hierdoor werd de besturing hersteld en ik bracht het vliegtuig onder controle. We waren inmiddels op aanzienlijk lagere hoogte. Terwijl ik onze snelheid minderde, rolde het lichaam van Desmond aan de buitenkant van ons vliegtuig om, zodat zijn gezicht tegen het zijraam werd geperst. Zijn nog altijd vriendelijke - bizar om te zeggen - gezicht, werd afschuwelijk plat gedrukt, zijn ogen wijd opengesperd. Keek hij naar me?

Overall stroomde bloed. Zijn armen roffelden op de romp en leken wel twee meter lang. Ik voelde een enorme drang om hem uit zijn positie weg te halen, om hem te redden. Machteloosheid overviel me. Desmond móest naar binnen! Tegelijk wist ik dat zoiets zinloos zou zijn. Er kon geen spoor van leven in onze captain zitten, al leek hij ons aan te staren. Hij had ruim achthonderd kilometer per uur windsnelheid te verduren gekregen. Bij zeventien graden Celsius onder nul, met gedurende enkele minuten te weinig zuurstof. Dat houdt geen mens uit. Je verliest je bewustzijn en je gaat snel dood op die manier. Ik durfde niet langer naar de afgrijselijke grimas op Desmonds gezicht te kijken. Op ongeveer drie kilometer hoogte, met normalere snelheid, werd de verkeersleiding verstaanbaar. Men adviseerde me - alsof ik een keuze had - het dichtstbijzijnde vliegveld.

We vlogen door, terwijl het lichaam van de captain buiten tegen de romp klapperde. Daniel, die door het zijraam in Desmonds dode gezicht keek - dat aldoor op een griezelige manier leek te glimlachen, met die onwaarschijnlijk grote ogen - schreeuwde naar mij:

‘Oliver, dit is te erg, en het helpt niets. Zullen we hem loslaten?’

Op zich geen verkeerde gedachte. Het vliegtuig zou daarna weer “glad” zijn. Dat wil zeggen, niet langer verstoring van de luchtstroom ondervinden; iets wat bij de landing onbekende effecten teweeg kan brengen. Ondanks dat, riep ik zonder een moment na te denken:

‘Hem loslaten? Nooit!’

Dat besluit betekende, dat we de captain als een soort vlag buiten ons raam lieten doorwapperen. Hij sloeg voor onze ogen uit elkaar. Wat zou er uiteindelijk van hem overblijven?

‘David,’ riep Daniel naar zijn collega, ‘wat vind jij?’

‘Oliver heeft gelijk,’ riep David terug, met zijn hoofd naar mij wijzend, ‘Desmond laten vallen? No way, we laten hem niet los. Nooit!’

Ik hakte de knoop door. Met mijn duim omhoog riep ik met overslaande stem: ‘We houden hem vast.’

David en Daniel maakten voor zover dat ging duidelijk dat we het eens waren. Laten vallen? Geen denken aan; de marteling zouden we met de kiezen op elkaar voortzetten. Ik kon wel huilen, maar daar was geen tijd voor.

Met zijn armen om Desmonds voeten heen schreeuwde Daniel vanuit de captainstoel naar de cabinecrew achterin, de stagiaires: ‘Bereid een crash landing voor zoals je geoefend hebt.’

Vierentachtig passagiers moesten vastgesjord en voor zover mogelijk, rustig gehouden worden. Naar mij gebaarde hij dat “achterin” geen zorg mocht zijn.

‘Vergeet de cabine’, riep hij naar mij, ‘zo ontstaan helden.’

Waar hij de ruimte voor die opmerking vandaan haalde...

De verkeersleiding bracht ons naar een vliegveld waar ik niet eerder was geland. Het vergde veel van me, want de

checklists en kaartjes van vliegvelden waren onvindbaar. Ik moest uit mijn herinnering werken, terwijl ik op weinig ervaring kon terugvallen. Het dichtstbijzijnde vliegveld had voor ons vliegtuig - zo'n kist met twee straalmotoren achteraan tegen de romp - een te korte landingsbaan. Die baan had een lengte van achttienhonderd meter, was me doorgegeven, terwijl de norm ongeveer vijftienghonderd meter was voor een veilige landing. Ik koerste er verder vertragend heen, zo langzaam als ik durfde te vliegen. Bang om aan het einde van de baan af te schieten, om in een nieuwe ramp terecht te komen. De motorremmen, de vleugels en andere delen waren, hoopte ik, onbeschadigd gebleven.

‘Hij beweegt!’ riep Daniel.

Desmond verschoof langs ons zijraam.

‘Leeft hij?’ riep ik, ‘kun je hem naar binnen halen?’

‘De wind, de wind neemt af. Hij komt minder strak te hangen,’ riep Daniel. ‘Hij beweegt naar beneden. Als ie verder naar beneden draait, breken zijn benen op de rand van de cockpit. Hou de snelheid erin.’

‘Onmogelijk! met hoge snelheid crashen we aan het eind van de baan,’ riep ik terug, ‘ik moet met de laagst mogelijke snelheid vliegen.’

Wanhopig reduceerde ik onze snelheid naar het minimum. Ik keek niet naar Desmond. Niettemin zag ik uit mijn ooghoek dat zijn benen almaar vreemder verdraaiden. Ik wist het vliegtuig binnen de beschikbare

afstand te houden. Het lichaam van Desmond hing slap naar beneden bij het tot stilstand komen.

Onze captain werd op een brancard afgevoerd. Behalve onze captain waren er geen serieuze slachtoffers. Het was gebleven bij her en der wat kneuzingen bij sommige passagiers.

De consequentie van ons besluit om de captain vast te blijven houden drong toen pas tot me door. Desmond had zich, buiten op de romp, recht voor de ingang van een motor bevonden. Hadden we hem losgelaten, dan was ie middenin die draaiende motor beland. Die zou daardoor zijn uitgeschakeld of misschien ontploft. Wat er dan van hem, ons vliegtuig en van ons allemaal terecht was gekomen?

Tenslotte gebeurde er een mirakel en eindigden we met een happy end. Hoe ongelooflijk het klinkt, na enige tijd keerde het leven terug in Desmond. Onze captain herstelde van zijn marteling! Gezond en wel stapte hij tegenwoordig door het leven en vliegt zelfs weer.